

Ermenistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı son günlərdə diplomatik sahədə yenidən kifayət qədər maraqlı proseslərin cərəyan etməsi müşahidə olunur. Xüsusən də Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri, eləcə də ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin iştirakı ilə videokonfrans formatında görüşü diplomatik fəallığa yeni təkan verir.

Xatırladaq ki, görüş zamanı tərəflər qlobal koronavirus pandemiyasının bölgəyə təsiri və regiondakı ən son hadisələri müzakirə edib. Bundan başqa, tərəflərin cari ilin 30 yanvar tarixində Cenevrədə qəbul etdikləri birgə bəyanata uyğun olaraq, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli prosesi üzrə növbəti addımlar nəzərdən keçirilib. Koronavirus infeksiyasının yayılması ilə bağlı öncədən planlaşdırılmış humanitar tədbirlərin həyata keçirilməsinin, eləcə də nazirlərin görüşünün və həmsədrlərin bölgəyə səfərlərinin təxirə salındığı qeyd olunub. Bununla belə, bu tədbirləri hazırlamaq üçün müvafiq işin davam etdirildiyi vurğulanıb. Rəsmi Bakı yeni görüş fonunda bildirir ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üzrə Azərbaycanın mövqeyi dəyişməz olaraq qalır və o, münaqişənin BMT Nizamnaməsi və ATƏT-in Helsinki Yekun Aktında əks olunduğu kimi beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında həllinə, BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinin həyata keçirilməsinə əsaslanır.

Məlumatla görə, tərəflər təmasları saxlamağa və danışıqları mümkün qısa zamanda davam etdirməyə razılaşıb. Həmçinin, Azərbaycan substantiv danışıqların intensivləşdirilməsini tələb edir, çünki bölgənin hazırda üzvləşdiyi vəziyyətdən çıxmağın başqa bir yolu mövcud deyil. ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri sülh prosesinin hərbi nəticələr olmadan irəli aparılması imkanlarını nəzərdən keçirir. Qeyd edilənlərdən savayı, danışıqların detalları barədə məlumat verilmir. Amma belə bir vaxtda danışıqlarda nəyin müzakirə olunması barədə Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovun dilindən çox maraqlı fikirlər səslənib. "Qorçakov" adına xalq diplomatiyasına dəstək fondunun təşkil etdiyi onlayn dəyirmi masa zamanı Lavrov, əslində mərhələli həll prosesinin müzakirə predmeti olaraq qaldığını etiraf edib. Belə ki, 1993-cü ildə

münaqişə zonasında hərbi əməliyyatlar zamanı BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi 4 qətnamə haqqında suala Lavrov bu cür cavab verib: "Qəbul olunmuş qətnamələr məlum sənədlərdir. Bunlar ilk növbədə hərbi əməliyyatların dayandırılması və danışıqlara keçidi nəzərdə tuturdu. Bəli, bunlarda Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü təsdiq olunurdu. Bundan başqa, həmin qətnamələrdə hərbi əməliyyatları dayandırmağa və danışıqlara keçməyə çağırış səslənirdi. Bundan sonra danışıqlar aparılıb. 2001-ci ildə Ki-Üestdə danışıqların razılaşmaları olub, müxtəlif formatlarda razılaşmalar da olub. Artıq indi danışıqların Bakı-İrəvan, ATƏT-in Minsk Qrupunun 3 həmsədri və ATƏT-in hazırkı sədrinin şəxsi nümayəndəsi formatı baş tutub". Lavrov, həmçinin, "Madrid razılaşmaları"ni, "Kazan prinsipləri"ni, ötən ilin aprelinde Moskvada ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrlərinin də iştirak etdiyi Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya xarici işlər nazirlərinin görüşü zamanı qəbul olunan layihələri xatırladı: "Bu sənədlər ən aktual problemlərin həllini, Dağlıq Qarabağ ətrafındakı bir neçə rayonun azad olunmasını, nəqliyyat, iqtisadi və digər əlaqələrin açılmasını ehtiva edərək mərhələli həll yanaşmasını nəzərdə tutur. Beləliklə, mən əminəm ki, biz bu sənədlərin imzalanması qərarına nail olanda bu, BMT Təhlükəsizlik Şurası qətnamələrinin həyata keçirilməsinə yönəlmiş ən vacib addım olacaq. İndi razılaşmaq lazımdır və biz ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri olaraq buna nail olmaq istəyirik". Bir daha xatırladaq ki, Lavrovun bu açıqlamaları Azərbaycanın Qarabağ məsələsinin sülh yolu ilə həllinə yanaşmasını özündə ehtiva edir.

"Eadaily.com" nəşri yazır ki, Cənubi Qafqazda uzanmış münaqişənin mərhələli həllini nəzərdə tutan sənəd hazırda Qarabağ münaqişəsinin nizama salınması ətrafındakı danışıqlar masasındadır. Nəşr qeyd edib ki, elə

Bakı İrəvanı Qarabağ danışıqlarında mat vəziyyətinə salır - Lavrovun dilindən maraqlı fikirlər səsləndi..

Lavrov da məhz buna işarə vurub. Bu mənada, təsadüfi deyil ki, İrəvan dərhal bütün bunları təkzib etməyə çalışıb. Ermənistanın xarici işlər naziri Zöhrab Mnatsakanyan Sergey Lavrovun açıqlamasına cavab olaraq qeyd edir: "Rusiyalı həmkarım Sergey Lavrovun açıqlamasında çoxsaylı sənədlərə istinadlar var idi. Son iki ildə müzakirə olunan sənəd haqqında da deyildi. Bənzər yanaşma və təkliflər 2014 və 2016-cı illərdə olub və onlar Ermənistan tərəfi üçün qəbul edilə bilməz olub. 2018-ci ildən bəri Qarabağ məsələsi ilə bağlı müzakirələrin tərəflərin müəyyən elementləri qiymətləndirməsi ətrafında məhdudlaşdırıldığını da deməliyəm. Biz təhlükəsizlik amilinin prioritet olduğu yanaşmalarımızdan bəhs edirik. Lavrovun açıqlamasında göstərilən ərazilər (söhbət Azərbaycanın işğal edilmiş 7 rayonundan - Ağdam, Kəlbəcər, Füzuli, Zəngilan, Qubadlı və Laçından gedir), hər şeydən əlavə, təhlükəsizlik zonasını və müdafiə xəttini təşkil edir. Heç kim bunun yenidən nəzərdən keçirilə biləcəyini və Qarabağ xalqının təhlükəsizliyinin şübhə altına alınacağını güman edə bilməz, kimsə kimsəyə güzəştə gedib təhlükəsizliyi təhdid altına ata biləcəyini güman edə bilməz". Onun sözlərinə görə, Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması üzrə danışıqlarda prioritet olan öz müqəddəratını təyinetmə prinsipi mövcuddur: "Öz müqəddəratını təyinetmə prinsipinin ifadəsi statu-

sun dəqiqləşdirilməsini, məhdudsuz iradə azadlığının təmin edilməsini nəzərdə tutur. Sülh tənzimlənməsi qarşılıqlı güzəştlər əsasında mümkündür. Ermənistan tərəfindən heç vaxt birtərəfli güzəştlər olmayacaq, xüsusən də indi - təhlükəsizlik təhdidinin hələ də real olduğu bir vaxtda. Qarşılıqlı güzəştlər mütenasib olmalıdır, burada təhlükəsizlik və status elementlərinin tam əksini görürük. Bu bizim mövqeyimizdir və belədir. Lavrov öz mövqeyini təqdim etdi, mən də öz mövqeyimi". Amma elə erməni mediası yazır ki, əslində, Ermənistan XİN rəhbəri yalan danışır. Erməni siyasi analitik Karen Bekaryan bu xüsusda bildirir: "Ermənistanın strateji tərəfdaşı, müttəfiqi, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədri Rusiyanın xarici işlər naziri bəyan etdi ki, Qarabağ münaqişəsinin mərhələli həll variantı danışıqlar masasında müzakirə olunur və bunun ətrafında razılaşma BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini həyata keçirmək yolunda addım olacaq. Lavrovun Dağlıq Qarabağ münaqişəsi danışıqlarının mərhələli variantı ilə həll haqqında bəyanatı danışıqların məhz bu xüsusda olduğunu göstərir. Elə bu səbəbdən Lavrovdan sonra yalan danışan Ermənistan xarici işlər naziri istefa verməlidir. Rusiya xarici işlər nazirinin dedikləri realığa uyğun gəlmirsə, onda bu, sadəcə Ermənistan-Rusiya ikitərəfli münasibətlərinin tam uğursuzluğunun göstəricidir,

çünki dezinformasiya diversiyası heç vaxt səbəbsiz təşkil olunmur. Əgər Rusiya xarici işlər nazirinin dedikləri realığa uyğun gəlsə, onda Ermənistanın milli, dövlət maraqlarının uğursuzluğu və öz cəmiyyətinə ardıcıl olaraq yalan danışmaqla işi məz var. Hər iki halda xarici işlər naziri istefa verməli və ya tutduğu vəzifədən uzaqlaşdırılmalıdır". Burada ekspertlər xatırladı ki, Sergey Lavrov son zamanlar Paşinyan administrasiyasını münaqişəni uzatdığı üçün sərt tənqid edir. Hətta Münhen Təhlükəsizlik Konfransında bu yöndə Ermənistan təmsilçilərinə xəbərdarlıq belə edildi. Çünki Moskva qəbul edir ki, Ermənistan münaqişənin həllində səyləri artırmalı və aqressiv siyasətdən əl çəkməlidir. Əks təqdirdə Qafqazda heç də Rusiyanın marağında olmayan proseslər cərəyan edə bilər. Rəsmi Moskva bu mənada münaqişənin mərhələli şəklində həllinə tərəfdir. Ümumiyyətlə, praktiki nöqtəyindən nəzərdən də münaqişənin mərhələli şəkildə həlli ən məqbul variantdır. Sadəcə, Ermənistanın da bunu qəbul edib konfliktin çözümləndirilməsinə əməli addımlar atması vacibdir. Münaqişənin mərhələli şəkildə dinc yolla həllinin tək variantı isə Ermənistanın işğalçı qoşunlarının torpaqlarımızdan çıxarılmasıdır. Erməni politoloq Ayk Martirosyan isə qeyd edir ki, Moskvanın mərhələli həlli qabartmasına Ermənistan müqavimət göstərə bilməyəcək. Martirosyan Rusiyanın

Minsk Qrupunun aktiv həmsədrlərindən biri olduğunu xatırladı: "Aydın ki, bütün erməni hökumətləri özlərini vassal kimi apardılar və Ermənistanın milli, dövlət maraqlarının uğursuzluğu və öz cəmiyyətinə ardıcıl olaraq yalan danışmaqla işi məz var. Hər iki halda xarici işlər naziri istefa verməli və ya tutduğu vəzifədən uzaqlaşdırılmalıdır". Burada ekspertlər xatırladı ki, Sergey Lavrov son zamanlar Paşinyan administrasiyasını münaqişəni uzatdığı üçün sərt tənqid edir. Hətta Münhen Təhlükəsizlik Konfransında bu yöndə Ermənistan təmsilçilərinə xəbərdarlıq belə edildi. Çünki Moskva qəbul edir ki, Ermənistan münaqişənin həllində səyləri artırmalı və aqressiv siyasətdən əl çəkməlidir. Əks təqdirdə Qafqazda heç də Rusiyanın marağında olmayan proseslər cərəyan edə bilər. Rəsmi Moskva bu mənada münaqişənin mərhələli şəklində həllinə tərəfdir. Ümumiyyətlə, praktiki nöqtəyindən nəzərdən də münaqişənin mərhələli şəkildə həlli ən məqbul variantdır. Sadəcə, Ermənistanın da bunu qəbul edib konfliktin çözümləndirilməsinə əməli addımlar atması vacibdir. Münaqişənin mərhələli şəkildə dinc yolla həllinin tək variantı isə Ermənistanın işğalçı qoşunlarının torpaqlarımızdan çıxarılmasıdır. Erməni politoloq Ayk Martirosyan isə qeyd edir ki, Moskvanın mərhələli həlli qabartmasına Ermənistan müqavimət göstərə bilməyəcək. Martirosyan Rusiyanın

Bütün bunlar Azərbaycana üstünlük qazandırdı, çünki o, Rusiya ilə dost, amma qarşılıqlı hörmətə malik münasibətlər qurdu. Buna görə də Rusiya Ermənistanın maraqlarını nəzərə almadan məntiqi olaraq Azərbaycana üstünlük verməlidir. İrəvan Qarabağın üzərində tam nəzarət əldə etmək üçün oraya daha çox ordu yerləşdirir. Bu, ərazilərin onun təsiri altından çıxmasına və Moskvanın qucağına atılmasına gətirib çıxaracaq. Yeri gəlmişkən, bu istiqamətdə işlər aparılır. Məhz bunun sayəsində Azərbaycan tərəfi Ermənistan üçün uğurlu diplomatik tələ yaradır. Moskvanın da Bakının yanında yer alması Azərbaycanı istədiyi nəticəyə yaxınlaşdırır".

Beləliklə, qeyd edilənlər Qarabağ danışıqlarında indi Azərbaycanın daha üstün mövqedə olduğunu bir daha aydın nümayiş etdirir.

Tahir TAĞIYEV
Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə çap olunur.